

Utmaningen från Berget

För ett par veckor sedan blev det offentligt att föreståndaren på Stiftelsen Berget i Rättvik, tillsammans med flera medlemmar i den ekumeniska komunitet som verkar där, kommer att lämna Svenska kyrkan och tas upp i Stockholms katolska stift. Reaktionerna på beskedet har varit många, alltifrån före Västerås-biskopen Claes-Bertil Ytterbergs ilska över konversionerna till mer eller mindre välvilliga kommentarer. En del av reaktionerna har SPT publicerat under Pressklipp och Noterat i nr 21 och 22/2015.

Några saker blir tydliga när man granskar reaktionerna. Det första är den uppenbara bristen på kommunikation mellan de olika aktörerna. Stiftelsen Berget med dess styrelse, föreståndaren Peder Bergqvist och den ekumeniska komuniteten har alla gett uttryck åt att de på olika sätt försökt få till stånd en dialog med biskopsmötet, men att dialogen aldrig kommit igång. Biskopsmötets svar har varit att Berget inte följer Svenska kyrkans ordning, och att man därför inte kan tala med varandra.

Biskop Anders Arborelius i Stockholms katolska stift har för sin del bett om ursäkt för att han inte talat med Svenska kyrkans biskopar om sina kontakter med Berget. Grupper, särskilt i Västerås stift, har aktivt arbetat för att Berget ska ändra praxis, så att också prästvigda kvinnor ska få celebrera mässan i S:t Davidsgårdens kapell. Många olika aktörer, men påfallande lite kontakt mellan de olika aktörerna, och mycket lite av samtal och dialog. Fler än biskop Anders Arborelius skulle behöva be om ursäkt för underlåtelser att föra samtal.

Det andra som är påfallande är dubbelheten i de svenskkyrkliga biskoparnas signaler. I biskopsmötets protokoll uttalar man klart och tydligt att de på Berget inte följer den ordning som är Svenska kyrkans, och därför inte kan representera Svenska kyrkan (i förhållande till vad nämns inte i protokollet, men det som avses är troligen Stockholms katolska stift). Stiftskollekterna från Västerås stift har sedan länge upphört, och olika stiftsmedarbetare har offentligen uttryckt avståndstagande från stiftelsen Berget. Det är den ena signalen; stiftelsen Berget hör inte, i varje fall inte på riktigt, hemma i Svenska kyrkan.

När beskedet om föreståndarens konversion kom blev tonen en annan. Den pensionerade Claes-Bertil Ytterberg skrev ett argt brev till biskop Anders Arborelius och talade om stöld, om att Stockholms katolska stift tagit över något som tillhör Svenska kyrkan. Också andra debattörer har uttryckt sig på liknande sätt: att stiftelsen Berget har varit och är en del av Svenska kyrkan.

Här finns alltså en dubbelhet i biskoparnas agerande. Man kan inte å ena sidan påstå att Berget inte kan representera Svenska kyrkan och samtidigt hävda att Berget helt och fullt hör hemma i Svenska kyrkan. Resultatet blir dubbla signaler och dessa dubbla signaler är en del i den otydlighet som funnits och finns runt stiftelsen Berget.

Stiftelsen Berget står under tillsyn av länsstyrelsen i Västerås. Stiftelsen har ingen formell bindning till organisationen Svenska kyrkan, alltså dess kyrkomöte, inte heller till

stiftsstyrelsen och domkapitlet i Västerås. Men Berget har ändå betraktats som tillhörande Svenska kyrkan därför att dess historia är nära sammankopplad med Västerås stift och dess kapell är invigt av Västerås biskopen. Detta pekar på en viktig sak, nämligen att Svenska kyrkan är mer än dess kyrkoordning och den av kyrkoordningen styrda organisationen. Det finns en mängd stiftelser, föreningar, verksamheter och för den delen också gudstjänster som firas utanför den officiella ramen, utanför stift och församlingar – t.ex. EFS och andra inomkyrkliga missionsorganisationer, diakoniinstitutioner och kyrkliga föreningar – som alla helt eller delvis hör hemma i Svenska kyrkan men utanför den av kyrkoordningen reglerade organisationen.

En del av alla dessa sammanhang finns förtecknade i Verbums årliga matrikel. Under rubriken »Vissa kyrkliga organisationer» finns t.ex. Svensk pastoraltidskrift omnämnd, på sidan 442 i 2015 års matrikel. Svensk pastoraltidskrift verkar inom Svenska kyrkan och dess styrelse och redaktion tillhör alla Svenska kyrkan. Vår verksamhet lyder inte under kyrkomöte och kyrkoordning. Och det är redaktionens fasta övertygelse att vår existens inte är ett problem för Svenska kyrkan, utan att vi tvärtom är en stor tillgång, därför att vi står för en kritisk solidaritet.

Ska man för framtiden dra några lärdomar av det som hänt i stiftelsen Berget, är i varje fall en av dessa att Svenska kyrkan, i betydelsen dess kyrkomöte, stiftsorganisationer och biskopar, borde börja fundera över betydelsen av alla dessa kyrkliga stiftelser och sammanslutningar. Inte i första hand se på dem i termer av att de är problem, att de inte till punkt och pricka följer det man just nu väljer att kalla Svenska kyrkans ordning, utan att de har sin plats i helheten och att de är möjligheter i det som är kyrkans ärende och uppgift. De som i första hand har detta ansvar är biskoparna. De är inte valda på fyraåriga mandat utan vigda till ett ämbete som inte vilar på kyrkomötets reglering utan är en ordning inom Kristi kyrka. De har ett ansvar för helheten, också den del av Svenska kyrkan som inte regleras av kyrkoordningen. Denna uppgift är svårare idag, därför att mångfalden är större, både i samhället och inom kyrkan.

Stiftelsen Berget frågade om det finns plats för en ekumenisk komunitet inom den helhet som Svenska kyrkan utgör. Något sådant finns inte reglerat i kyrkoordningen – och skall väl inte heller vara det. Men biskopsmötet hade kunnat svara: vi är inte på alla punkter överens om den ordning som råder på Berget, men vi önskar att ni fortsätter att utveckla den ekumeniska komuniteten och vi vill vara med i det arbetet. Vi ber för den verksamhet som ni bedriver, och vi ber om er förbön. Må Gud välsigna stiftelsen Berget!